

دفتر مخصوصه

درسعادتده باب عالی جوارنده

محل اداره :

مشرق افکار

۱۳۲۶

اخطار :

مسئله مزه موافق آثار جدیدیه مع المنوبیه
قبول اولانور

درج ایضه بن آثار اعاده اولانور

دیر، فلسفه، علوم، حقوق، ادبیات و سیاسیات و بالخاصه کرب سیاسی و کرب اجتماعی و مدنی احوال و مشوره اسلامیه و بحث ایمر و هفته ده بر نشر انور.

آبونه بدلی

سنه لکی

التی آیلنی

ممالک عثمانیه ایچون	۸۰	۴۰	غروش
روسیه	»	۳۰۵	روبله
سائر ممالک اجنبیه	۱۷	۹	فرانق

صاحب و مؤسسلری :

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

درسعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

قیرله دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

عدد : ۷۸

۲۱ صفر اخیر ۳۲۸ پنجشنبه ۱۸ شباط ۳۲۵

اوچنجی جلد

معهود تاریخ اسلامیتك اڤ مهم نقطه سی حقنده برایکی سوز

هرهانی برشیته اعتراض یاخود تعرض ایدن بر شخصك اول بول نظر دقه آله جنی جهت تعرض ایتدیکی شیئك اڤ نازك اڤ حساس نقطه سنه هجوم ایتمکدر . چونکه اونقطه زده لندکن صکره نقاط سائر طبعیله حکمدن ، اهمیتدن ساقط اولور .

میدان مبارزده یکدیگریه قارشى سل سیف ایدن ایکی کشی دائماً بر برینك جان نقطه سنی هدف تعرض اتخاذا ایدر . چونکه غلبه نك اڤ کسیدر مه طریق بودر . مثلاً خصمیندن بری النده کی قلنجی قارشیدنه کینک قلبکانه صوفقه . موفق اولورسه ، اعضای سائر نك قوتی ، متاتی ، سلامتی قاج یاره ایدر ؛ ایسترسه بر آدمك قولنده کی قوت بیک بشوز اوقه لاق بر جسمی طوپ کی یرندن فیرلاداجق درجه ده اولسون قلبندن جریحه دار اولدقدن صکره ، قولنده کی قوتله نه ایش کوره بیلیر ؟

ایشته اسلامیه تعرض ایتك ، عقللرنجه آنی چور و تمك ایسته یلرده دائماً بونقطه یی نظر دقه آلیورلر . یعنی آنلرده دینك اڤ نازك اڤ حساس نقطه سنه اورمق ، فروع اسلامیه عائد مسائل سائر یی بوصورته بالسهوله ییقمق ایسته یورلر .

دین جلیل اسلامه عین سخط ایله باقان بومعترضلر دهاطوغریبی بومعترضلر سیر نبویه یی یکان یکان نظر تدقیق و محاکمه دن کچیر یورلر . حضرت پیغمبرك کافه معالی یی ، کافه فضائل ذاتنده جمع ایتدیکنی ، کذب شانندن اولمديغنی ، بتون احوالک ، بتون افعالک نمونه مکارم ، خلاصه فضائل اولمديغنی کور یورلر . افعال پیغمبریدن بعضلرینه تعرض ایتسهر بیلر او کی تعرضلری عکسنی ادعایه مجالاری قالمیه جق صورته دفع ایدیلور . اسنادات و اعتراضات واقعه لرینك غرض ، تعصب ، عداوت کی رذائلدن منبعث اولدینی اسکی پاچاورا کی یوزلرینه اوریلور ؛ اوتانیر کی اولورلر فقط اسلامیه ، آنك واضع جلیلی اولان ذات عالی رسالته قارشو قلبلرنده پرورده ایلدکلی حس خصومت « کالمهل یغلی فی البطون کغلی الحیم » نظم جلیلنك مدلول منافی وجهله ایچلرنده نحاس مذاب حالنده بر دقیقه غلیانندن خالی قالمیور . عقللرینی ، فکرلرینی ، محاکمه لرینی دائرة اعتدال و استقامتدن چیقاریور . بوکی آدملر غلیان نائرة عدوان ایله عقللرینه قسری بر استقامت ویریورلر . هاه ! شمعی مسئله نك جان آلا جق نقطه سنی بولوق شمعی اسلامیتك ایشی بیتوردك دیورلر . یعنی رکن رکن دین مبینی بیقمغه ، حضرت سیدالمسلین حاشا ثم حاشا صرعه علتیه معلول کوسترمک قیام ایدره رک کندیلرینك جنت درجه سنی فرسخ فرسخ کیرو بر اقان مرض تعصبه ، مرض حقد و حسدله مصاب اولدقلرینه برهان کوستریورلر .

ایشته «تاریخ اسلامیت» مؤلفی دوقتور «دوزی» ده رفقاسی طرفندن تعقیب اولنان مسئله کسلو ایله کتابنك اوتوز آلتنجی صحیفه سنده

شو یولده اداره لسان ایدیور « اولاری علما محمد (ص . ع) ک خسته لغنك صرعه اولدینی اعتقادنده بولونیورلر ایدی . فقط محمد (ص . ع) ک ترجمه حالنك صوگ محوری « شپره نکر » که یالکیز مستشرق دکل طبعده ده دوقتوردر . محمد (ص . ع) ک خسته لغنه « هیستریای عضلی » نامی ویریور . محمد (ص . ع) ده اولدینی درجه سنه واصل اولونجه ، بوخسته لغنه ، بزم ملکوتلر مزده بعضاً قادینلرده ودها زیاده نادر اوله رق ارککلرده تصادف اولونور .

خسته لاق ، حمله لردن فورانلردن عبارت ایدی . حمله ، خفیف اولدینی وقت ، بوخسته لغنه خاص اولان اوتقلص و انبساط عضله عرضلری کوریلور ایدی . دوداقلر و دیل تیریه یور ایدی . کوزلر برمدت کاه بر طرفه کاه دیگر طرفه دونیور ایدی الخ »

تاریخ اسلامیت ترجمه سندن نقل ایتدی کمز شو پارچه نك کرک ماقبل ، کرک مابعدی مطالعه ایدیلر ک اولورسه ، معلم «دوزی» نك حضرت پیغمبره خسته ، کوردیکی ، یاخود آنك اعتقادنجه کوردم ظن ایتدیکی شیلرده خسته لغنك نتیجه سی اولان ضلالت حسدن متولد بر خیال بی مال دینك ایسته دیکی اگلا شیلیر .

ایشته کتابك اڤ مهم نقطه سی حتی روحی بوراسیدر . چونکه اسلامیتک مبنی علمی ، اسالاسی بو صورته چوریدلکدن صکره آندن اوتیه سی کندی کندی چوریه ک تمسز بنا کی یقیقه جق ! اوله یا ، حاشا ثم حاشا صرعه ویا جنون کی بر علتله معلول اولان بر واضع شریعتك ، مبتلا اولدینی مرضك بر شکل خارجیسندن ، فروع عوارضندن بشقه برشی اولماسی لازم کدن دینك ، نه حکمی ، نه اهمیتی اوله بیلیر ؟ چونکه واضعی مریض ؛ وضع ایتدیکی دینده نتیجه مرض !

رأینه اعتماد ایتدی کم بر جوق کیمسه لره بو ادعائک بطلانی اثبات ایچون چاره نه در ؟ دیه صودم . جمله سی شو جوابی ویردیلر : فی الحقیقه بو کتابك اڤ روحی یری بوزاسیدر . بودعوی یالکیز محاکمات عقلیه ایله دفع ایدیلر مز . بونک ردی ایچون علل عصیه ده ید طولی صاحبی بر طیبه مراجعت ایتلی ؛ بوکافاً نه یولده جواب ویرلک لازم کله چکنی آندن صورملی ؛ اسلامیتک هیئت عمومیه سی حقنده در میان اولنان اعتراضاته کلنجه بوا اعتراضات ، بوانتقادات ، بوندن اول بر جوق فضلا طرفندن نصل دفع ایدلر یسه ینه اوله ج ، بلکه ده اطرافلی ، ده مکمل بر صورتده دفع ایدیلر بیلیر . بکا قالبرسه بوجهت موجب کلفت ، آتیده کی صورت ده زیاده موافق عقل و حکمتدر .

مثلاً معلم «دوزی» حیاته اولوب ده کندی سنه صورولسه ایدی که : معلم چنابلری سز بر دین ایله متدینمی سکیز ؟ «دوزی» نك بوسواله ویره چکی جواب ایکیدن خالی اوله ماز ایدی . یعنی یا متدینم ، یاخود دکل دیه ک ایدی .

متدینم دیمش اولسنه نظر آ کندی سنه شو یولده برسوال ایراد ایدیلر بیلیر ایدی : مادام که متدین سکیز شو حالده حضرت موسانك

طور سیناده جناب حق ایله مکالمه و ذات الوهیتندن تلقی و حی ایتیمی، دهشت تجلیدن بر دوشوب ساعتلرجه کندینه کله به مسئله بزم پیغمبر مزك، اللهك بر مخلوقی، بر واسطه تبلیغی اولان جبریل امینی کوروسی، آندن تلقی و حی ایتیمی، و حی الهینك تأثیریلرله خانه سعادتلرینه کلوب «امان نی اورتوك» دیمسی پیننده نه فرق کوریورسکیز؟ حضرت موسی ایچون امکاتی قبول ایتدیککیز بر شیتك حضرت محمد ایچون امکاتی قبولده نه حق ایلر ترد ایدیورسکیز؟

نه دن حضرت موسایه بونجلییه مظهریتندن طولانی مصروع دیمورسکیزده بزم پیغمبر مزى بویله بر نقیصه ایلر توصیف ایدیورسکیز. اکر حضرت پیغمبرك جبریل کوردم، تلقی و حی ایتدم دیمسی حق عالی رسالتینا هیلرنده بویله بر توجیهی مستلزم اولیورسه بوتوجیهك کندیلرندن ایکی بیک اوچوز شوقدرسه اول کلن حضرت موسایه ده توجه ایتیمی لازم کلیر ایدی.

مادام که حضرت موسی حقنده بویله بر اسنادده بولونمورسکیز خاتم النبیین حقنده کی بوجرا تکر اسلامیه قارشى فوق العاده برخصومت پرورده ایتمه کزدن بشقه نه به حمل اولنه بیلیر؟ هم اویله برخصومت که عقلکیزی، انصافکیزی، محاکمه کیزی زیر وزیر ایتیش!

انبیای ذیشان ایچنده هانکی پیغمبر وار که بوصورتله مظهر و حی الهی اولسون بونلرک هپسنه حاشا ثم حاشا مصروعی دیه جکسکیز؟ مجنونی دیه جکسکیز، مادام که دیه میه جکسکیز نیچون بزم پیغمبر مزك حقنده بویله بر اسنادده بولنمورسکیز. حضرت آدمدن بعثت سنیه به قدر کلوب کچن انبیانک اظهار ایتدکیزی خوارقه، مظهر اولدقلری تجلیاته قارشى اختیار سکوت ایدوبده، حضرت پیغمبره قارشى نه حق ایلر بوقدر جراتکارانه اداره لسان ایدیورسکیز؟ دیندار اولدیغکیز جهته مخصوصات انبیادن اولان بوخوارق العادات قبول ایتکیز لازم کلزمی؟ انبیای سائر ایچون ممکن اولان برشی، نه دن بزم پیغمبر مزى ایچون محال اولسون؟ شو حاله نظر آ پیغمبر مزى اسناد مرصده اصرار کیز عقلیکیزک نقصانه، انصافکیزک فقدانیه دلالت ایتزمی؟ سزك بر مریض تعصب اولدیغکیزی کوستر مزى؟ بیلمم موسیو «دوزی» کندیسنك دیندار اولمسی اعتباریلر ایراد اولنان بوسواله نه یولده جواب ویرر ایدی! شمدی برده ایکنجی احتمالیه یعنی موسیو «دوزی» نک هیچ بر دین ایلر متدین اولمسی احتمالیه کوره اداره لسان ایدلم.

اگر فله نیکای معلم هیچ بر دین ایلر متدین دکلسه بوزاده نظر اعتباره الله حق ایکی نقطه واردر. یعنی بتون انبیایه قارشو بویله بر اسنادده بولنور ایسه یالکیز دین اسلامى دکل ادیان سماویه نک کافه سنی چور و تمک ایسته یور دیمکدر.

یوق، انبیای سائر به قارشى بوکی اسناداتده بولنوبده یالکیز حضرت پیغمبر حقنده بویله بر اسنادده جرات ایدیورسه منحصر اسلامیه قارشى برحس خصومت پرورده ایدیور دیمکدر.

شق اوله یعنی انبیای سائر یوده بوکی نقایصی اسناد ایتیش اولمسی

احتماله کوره مناقشه دائر سنیك محبطی فوق العاده بویور؛ ادیان سماویه بی انکار ایدن نه قدر فیلسوفلر وارسه هپسی او دائر سنیك ایچنه کیرر. مسئله بوشکلی اخذ ایتدکدن ماهیتی دیکشور یعنی انکار مطلق عالمنه قارشى، ادیان سماویه نک حق اولدیغنی اثبات کی بتون فیلسوفلرله، بتون منکرین ایلر چارشمعی استلزام ایده جک بر مناقشه عظمی قیوسی آچیلیر. مسالک مختلفه فلسفیه سالکیکنك استناد کاهلری اولان دلایل عقلیه و فیه بی زیر وزیر ایده جک ادله عقلیه و فیه اقامه سی لازم کلیر.

دوزی شرار سندن ظهور ایدن بویانغین بتون افاق فلسفیه به استیلا ایدر. چونکه ذات مسئله، طبیعت، صلحت بونی اقتضا ایدر. چونکه ادیان سماویه نک حق اولدیغنی اسانندن اثباته قالفشقم «دوزی» به انحصار ایتیمز و ایده مز. بحث بوشکله کیردکدن صکره بوقاریده دیدیکمز کی بتون مسالک فلسفیه اربابیلر چارشمق لازم کلیر.

بویچنده ایسه «دوزی» جنابلرینك اهمیتی قالماز. تاریخ اسلامیت مؤلفی بتون فلاسفه بی محیط اولان او دائر سنیك ایچنده بر نقطه، بر سیوری سینك کی قالیر.

هم اوزمان یالکیز دین اسلامك حق اولدیغنی اثباتدن هیچ برشی حیقماز. یالکیز اوجهته حصر مساعی ایتك بر بنانك تملى اتمدن کیردمیدنی قویمغه قالفشمنه بکزر که عقلاً محال وباسکه نقصان عقله دالدر. چونکه مسئله نک بر نتیجه قطعییه اقترا نی ایچون بتون منکرینی محیط اولان او دائر سنیك قارشیننه، نه قدر ادیان سماویه وارسه هپسنی محیط اوله جق بر دائره چیزیلرک عقال قبولنده تردایدیان مخصوصاتی برر برر نظر تدقیق و محاکمه دن امرار، ردینه امکان قالمیه جق صورتده اثبات ایدیلر جک. شمدی بر معترض چیقوبده: مسئله نی اما بویوتدک، صد ددن اما چیقدک بز «دوزی» نک کتابندن انکله مباحثه دن بحث ایدیورز، سن دعوائی کائتاته سرایت ایتدیردک بونصل سوز، فصل فکر؟ دیه جک اولسه معترضک بوسوزی وهله اولی ده حقملی کی کورینور. حالبوکه دکلدر. چونکه بو دعوائک «دوزی» به قارشى دلایل قاطعه ایلر اثباتی بتون منکرین فلاسفه به قارشو اثباتی دیمکدر. بو مسئله ده شخص تعین ایدم مز. چونکه مسئله نک شکلی طبیعی اوله رق کسب عمومیت ایدر. ایش بو درجه به کلیدی، خلقت آدمدن بعثت سنیه به قدر گذران اولان احوالک کافه سنی برر برر تدقیق، محاکمه ایدیلر که بوقدر واسع ومهم بر بحثده یالکیز معلم «دوزی» بی دکل بتون اوروپا حکما سنی مخاطب اتخاذ ایتك ضروریدر.

ادیان سماویه برسلسله، صوک حلقه سیده دین اسلامدر. بوسلسله به اساسی اعتباریلر - ایستریوقاریدن طوقونولسون، ایستر اشاغیدن، بوتماسدن هپسنك باخصوص ال صوک حلقه سنیک ده زیاده متاثر اوله جنی بدیدیدر.

حالبویله ایکن منکر ادیان فرض ایدیان «دوزی» به قارشى یالکیز دین اسلامى مدافعه به قالفشقم شو مثالک عینی اولور.

مثلا طولو بر خزیننه نک ایچنده کی صو، خارجدن دروننه دوشن

اسلامیه نك فكر تقليد وجهالتدين طولاني دوشه جگړې ورطه يي نور نبوتله اولجه كشف ايتمش بولنديښدن يانې برق يا قيله برق بولې
احاديث شريفه يي اصدار بيور يورلردي .. فقط امرى دكل تحذير
صورتيله ... نمکنميدركه اول حضرت نقطه نظر لرينه واصل اولمېدن
امت اسلاميه نك انقراض لرينه سېديت ويره بيا جگړې کسديردى
منحوس تقليد ايله امر ايتسون . بلکه «ثم ان بعدكم قوماً شهدون
ولا يستشهدون» فقره جليله سى امتك بليۃ تقليد ايله خير سر، امنيت سر
برحاله كله جگړې اخطار له ضمناً انتباهه دعوت بيور يوردي . «ويظهر
فيهم السمن» جمله ذليله سى ده بو مقصدي تايد ايدر ..

هله وقوعات بو مسئله يي بوسبتون ايضاح ايتدي . بو احاديث
شريفه نك صحت وثبوتلري حتى بطريق المعجزه اخبار ايديش
اولدقارلر ده بتون وضوحيله ميدانه چيقدى .

امت اسلاميه نصابه بو احاديث شريفه يي نظر دقته آلماسدى .
آچلمش بر چيغري غائب ايتدي . طريق اجتهادى براقه رق تقليده
صايدى . عالم اسلاميت مخو وانقراضه ياقلاشدى . بتون بو حال كوزمرك
اوكنده طور ركن : «... حد ذاتنده زمانك مجتهددن خالى قالمسى
وقوعى فرض وتقدير ايتمكن اصلا محال لازم كلز . ايمدى زمانك
مجتهددن خلوى ممتنع اولسه ايدى امتناعى اقتضا ايدردى ، محال لازم
كلوردى ؛ حالبوكه بونى موجب بر امر خارجى مفقود ...» كې
سوزلرك نه حكمى قالور ؟ زمانمرك حكمتنده ، فلسفه سنده دخى بريله
«اكان ، امتناع ، محال عقلى» لرك بر اهميتي قالماسيكن ، بومسئله
شرعيه ده باخصوص دين اسلامك ، شريعت غراى محمدية نك روحى
مثابه سنده اولان اجتهاد حقنده ، هله باب اجتهادك مسدوديتى حقنده
بويله «امكانلره ، محال عقليلره ...» صايرلىق بك صغوق دوشر ،
اشته بليۃ تقليد بزي شـودركلره قدر اينديردى ده شـويله ظاهر ،
بك ظاهر يا كاشقارلر ده حس ايدى من برحاله كلك . يارب ! برملتك
بر قومك علماسى ، ايلرو كلنلري شوقدر بيلكي سرك ابراز ايدرلرسه ،
اوملت ، اوقوم نصل يوكسليد ...

احتياج تجسيم ايتدي ... اجتهاده اولان احتياج جانلاندى ، آرتق
بوكا اهميت ويرمامك ، بونى تقدير ايتمامك بزي بك بيوك تهلكاره القا
ايدى بيلير . بو حقيقت بتون وضوحيله ميدانه چيقدى : وقيله طريق
صواب دن جزئى بر انحراف اشته بزي شـواوچروملره قدر سروكله
مشيدى ؛ رمق قالدى ايشى آكلامدن محو ومضمحل اوله جق ايدك .
آرتق قومزده ، ماته زده ضياى اسلاميتى سوندرمك ايتستز ايسهك ،
اسلاميتى سويور ايسهك شوبوانديغمنز حال مذلت وضلاى تمسك
ايدرك كيرويه طوغرو ماضى به طوغرو دونمك لازم . اوت ، تاعصر
سعاده ، عصر اصحاب وتابعينه قدر ؛ حضرت پيغمبرك خيريتى اخبار
بيوردينى قرونه قدر . اخبار بيوردينى قرونه قدر ... ماضى اسلاميتك
تاصدرينه قدر يوكسله لمده بالذات انوار نبوتدن ، بالذات اصحاب كرام وتابعين
عظام امام ابو حنيفه ، امام مالك ، امام شافعى ، امام احمد بن حنبل ... حضرت ائمتك

هرهانكي بر شيدن طولاني صفوتى غائب ايتسه ، ايجندن بر مشربه
صو آمله هيت مجموعيسى تصفيه ايدلمش اولورمى ؟ يابيله جق شى ،
يا او صويك هيسنى تصفيه ايتك ، ياخود على حاله براققدر .

ايشته تاريخ اسلاميتك هيت عموميه سى حقنده سويله جكم سوز
بوايدى . كتابك اك اهميتلى بر نقطه سرك بويله بسيط بر مورته رد
ايدلمسى بلکه بعض كيمسرك خنده استخفافى جاب ايدر . چونكه
عقلى ، حكمى ، فنى مناقشات يوق . دعوى بك بسيط بر جواب ايله رد
ايدى بيور . امكله الله ايدلمين بر شيتك ايسه خلق نظرنده اهميتى يوقدر .
نم غايت بسيط اولان بوفكر مكد عین صورتله تاقي ايديله جكي بجه
حققاتدنر . آرزو ايددم ، بو بچى بشقه بر قابله دوكر ك بش اون
صحيقه يازى يازا بيلير ايدم . فقط لزوم كوردم . چونكه مسلكم
نتيجه يه اك قيصه بولدن كيتمكد .

نم فكرمجه بو كتابك قلبكاهى بونقطه در . قلب رخنه دار ايدلدكن
سكره اعضاى سائر دنك سلامتندن هيچ بر فائده حاصل اولمديغنى
بوراده ينه تكرار ايدرم . شوررد بسيط ايله كتابك اك مهم نقطه سى
تزلزل اوغرايور ظن ايدرم . چونكه دوزى پيغمبره اسناد كذب
ايتيوب كندى نبوتنه كنديدى قائل ايدى . ديور . اكر دعوايه
بو نقطه دن باشلامش اولسه ايدى . بو خالره «دوزى» يه قارشو طبيعى
بر جواب صواب اوله ماز ايدى .

فريد

اجتهاده دائر

بر امت ، بر قوم هيچ بر وقت فكر اجتهاددن خالى قالمليد .
بو فكر سونرسه او امت ، او قوم ايجون انقراضدن ، اضـمـحـلالدن
باشقه هيچ برشى تصور اولماز . بر ملتك تربيه اجتماعيلري آنجق
فكر اجتهاد ايله حد كاله ايرد . مدنيتلرينك ترقيسى دخى افكار علماده
اجتهادك رسوخيله متناسب بر طرزده ايله رلر ، افكارينه عظالت
چوكش بر قوم انقراضه محكومدر .

وقيله امت اسلاميه ده سوق احتياجه فكر اجتهاد اوياشميدى .
اولجه عرض ايدى ليكي وجهله بو فكر اجتهاد ، اجتهاد ترقى ايتدى .
همده بيلديكمزدن زياده ، عرض ايتديكمز واسع مقدارده ترقى
ايتدى . زمان اصحابده اجتهاد ايجون بر حد تصور اولمى يوردي . فقط
صوكردلري كيتد كجه مجراسى طارلشدى . بر محدوديت ايجنه آندى .
احوال مسلمين دخى فكر اجتهادله برابر ترقى ايتدى ؛ ينه اجتهادله
برابر تدنى به يوز طوتدى .

فخر كائنات عليه اكمل التحيات افندمن حضرت تلمينك «خير امتى
قرنى ، ثم الذين يلونهم ثم الذين يلونهم قال عمران فلا ادرى اذ كر
بعد قرنه قرنين او ثلثانا ثم ان بعدكم قوماً شهدون ولا يستشهدون
ويخونون ولا يؤمنون وينذرون ولا يوفون ويظهر فيهم السمن» وسائر
بو مضمونده اولان احاديث شريفه سى ايشته شو عرض اولنان حقايقه
اشارت اوله رق شرفوارد اولمشيدى . حضرت پيغمبر افندمن امت